מח: שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

שניהם ברשות. פ"ה כגון ברה"ל שלא ברשות כגון ששניהם לריס ברה"ל וקשה דהיינו מתניתין בפרק המניח (לעיל דף לב.) ונראה לפרש כגון שנכנס לחצר בע"ה שלא ברשות או ברשות דאית ליה לאסוקי אדעתיה כמו שנתנו לו רשות כמו כן נתנו לאחר רשות או כמו שהוא נכנס שלא ברשות שמא גם אחר נכנס שלא ברשות ולכך מיירי כשהזיקו זה את זה אפי' הזיקו שלא מדעת אבל אחד ברשות ואחד שלא ברשות הא' אית ליה לאסוקי אדעתיה והא' לית ליה לאסוקי אדעתיה כהא' והא' לית ליה לאסוקי אדעתיה כהא' ואם שלא מדעת הזיקו ברשות פטור שלא ברשות חייב:

דחזא ירוקא **ונפל.** רש"י מוקי ההיא דהיה מתחכך בכותל בג' פעמים הרלשונים לא היתה כונתו להתחכך אלא בכוונה להפיל על האדם ופטור דקמני התם אחר אחרונה שהיתה להתחכך והרלשונות אהנו שנעשה מתוך כך מועד וכהך אחרינא חשיב ליה משונה קצת שהרג בנפילת הכותל ולכך לא נחשב מועד אלא מחמת הרלשונות וזהו דוחק דחשיב משונה מה שעשה להנאתו לאכול ירוקא או להתחכך ו"וגם מיתה הוא לומר דהוי מועד בהפלת כותל אחרונה שהיתה שלא בכוונה על ידי הרלשונות שהיו בכוונה ולפירושו צ"ל דהא דקאמר הכא במועד ליפול על בני אדם בכורות לא הזכיר בני אדם אלא בשביל אחרונה דבג' הרלשונות לא חייבינן אלא שיהא מועד ויעשה אורחיה להפיל עצמו בכור לאכול הירק:

ושמואל אמר הלכתא כרבי. כשמואל בדיני וצ"ע דרבא קאמר לעיל הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ופחד בו בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר משמע אבל ברשות פטור ואי כרבי אפי' ברשות חייב דלרבי אמאי חייב בעל השור וכולה קושיא לעיל מסיק רבא כרבנן ואפי' נשברו ברוח ואפי' חנק עצמו[1]:

טעמא דאמר ליה שמרו. כולה הך קושיא ברבא דלעיל דלר' זירא לא קשה כלל רישא לסיפא וכולה רבי היא והוי אמאי שניהם פטורין בין ברישא בין בסיפא דאין כל אחד מקבל עליו שמירת חבירו ולרבנן הא אמאי שניהם חייבים:

אימא סיפא כו'. הכא לא משני נעשה כדמשני בפרק קמא דקדושין (דף ה:) גבי נתן הוא [2]ואמרה היא מקודשת נתנה היא [3]ואמר הוא אין מקודשת משום דהכא אית ליה שנוח אחרינא דקאמר תבבא אבל התם ליכא למימר תבבא דליכא פלוגתא במילתא ממרתא

שניהם ברשות. כגון ברה"ל שלא ברשות כגון ששניהם לריס רשות ליכנס: **או שניהן שלא ברשות.** כגון שניהן לרין ברה"ל: **הזיקו.** בידיס זה את זה ואפי' שלא במתכוין: **חייבין.** דבנזקין לא שני לן בין מתכוין לשאין מתכוין. והא דתנן בהמנית (לעיל דף לב.) שניס שהיו מהלכין ברה"ל והזיקו זה את זה פטורין ההוא הזיקו החזקו הוא ולא דק בלישניה: **דברשות פטור.** בין היזק בידיס בין היזק דממילא וכדלא ידע ליה: **שהכאיש בשעת נפילה.** דהוי מזיק ממש ולא דמי לבור: **ומיס כליס.** כל חפציס ככליס דלא חייב בבור [4](עלה מיתה אלא על נזקי בהמה) ושאר חפציס הזיקן זו היא מיתתן: **מאי איכא למימר.** הא לית ליה תורת בור וממונו הוא ומשורו למדנו ולא פטר ביה כליס: **מגופו.** שהיה מלוכלך בטיט: **אכל מריחיה.** לאו גופיה הוא דקרחון דנפילה ממילא אתי לה ונפילה גרמא הוא שגורמת לקרחון שיבא: **בר קטלא הוא.** בנפילה קמייתא והיאך בא לידי מועד בשלמא בני מועד דנגיחות איכא למימר כדאמרינן בפירקין דלעיל (דף מא.) דקטל וערק ג"כ בשאין מכירין את השור אי נמי שהחמו זוממי זוממין אבל זה לא עלה מן הבור מאליו ליכא למימר ערק ולא אין מכירין ולא החמו דמילתא דאית ליה קלא היא: **דחזא ירוקא.** עשב על פי הבור וכא לאכול ונפל דאהך נפילה לא איכון ומיהו כופר אבל שלא בכוונה משלם בנפילה אחרונה ואע"פ שאין השור בקקילה ושמעינן לרב (לעיל דף מד.) דאמר פטור מזה ומזה ה"מ במועד לנגיחות בכוונה וערק לאגמא בלאשונה[1] [2]ונגח ד' שלא בכוונה פטר ליה מגזירת הכתוב דכתיב[3] השור יסקל וגם בעליו וגו' כל זמן שאין השור בקקילה אין בעלים משלמין כופר אבל זה שלא היתה בו חיוב סקילה כלל אין העדאתו אלא לכופר של שן ורגל בחצר הניזק דאוקמינן [מא.] ברגל שדרסה ע"ג תיבוק בחצר הניזק דאיכא כופר ברגל ואף על גב דשלא בכוונה הוא ואין השור בסקילה וה"ג דחזא ירוקא ונפל תולה דשן היא דמתכוין להנאתו. וא"ת משונה הוא ואין זו שן כיון דאייעד ליה אורחא הוא ולאוקמי להך נפילה אחרונה במתכוין והשור בסקילה לא מצינן לגבי כוונה מה הוא וליכא כופר דהא כל כמה דלא חזי ירוקא לא אייעד: **ושמואל אמר.** לעולם בחם ומתניתין חלי כופר קאמר ור' יוסי היא: עולא מוקיש לה נמי בחם וכופר אלא: **היינו דקאני אביו או בנו.** דהוי קרן בחצר הניזק דמשלם כופר אלא לשמואל דאמר חלי כופר מאי איריא כו': **מי שאינו זו כו'.** רישא רבנן וסיפא רבי: **כולה רבי היא.** וסיפא דוקא ורישא לא תידוק מינה הא קמא החק חייב דודאי קמא נמי הזיק חייב החק פטור והאי דנקט ושמרו לחיוביה נזק אלא קאמר אם החק שורו של בעל חצר הא קמא חלי נזק: **מתני' שור שהיה מתכוין לחבירו.** הוא הדין למתכוין לאשה נמי פטור כדאמרינן בפירקין דלעיל (דף מב.) נקי מדמי ולדות וכגמ' [מט.] מפרש אמאי נקט מתכוין לחבירו: א"כ

אשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הזיקו זה בזה פטורין טעמא דשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות אבל אחד ברשות ואחד שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות חייב: נפל לבור והבאיש מימיו חייב: אמר רבא [2]לא שנו אלא שהבאיש בשעת נפילה אבל לאחר נפילה פטור מ"ט הוי שור בור ומים כלים ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר[4] כל תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד דמפקר ליה מאי איכא למימר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבא לא שנו אלא שהבאיש מגופו אבל הבאיש מריחו פטור מאי טעמא גרמא בעלמא הוא וגרמא בעלמא לא מיחייב: היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר: ואמאי הא תם הוא [3]אמר רב [5]במועד ליפול על בני אדם בבורות עסקינן א"ה בר קטלא הוא אמר רב יוסף [7]דחזא ירוקא ונפל שמואל אמר [8]הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר עולא אמר [9] ר' יוסי הגלילי היא דאמר כר' טרפון [10]דאמר קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם ה"נ כופר שלם משלמא לעולא היינו דקתני היה אביו או בנו לתוכו אלא לשמואל מאי איריא אביו או בנו אפילו אחר נמי אורחיה דמילתא קתני: ואם הכנים ברשות בעל חצר חייב [כו']: איתמר רב אמר הלכתא כת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי תנו רבנן בנום שורך ושמרו הזיק חייב הוזק פטור בנום שורך ואני אשמרנו הוזק חייב הזיק פטור הא גופא קשיא אמרת בנום שורך ושמרו הזיק חייב הוזק פטור טעמא דא"ל שמרו דחייב בעל השור ופטור בעל חצר הא סתמא חייב בעל חצר ופטור בעל השור דבסתמא מקבל עליה נטירותא אימא סיפא בנום שורך ואני אשמרנו הוזק חייב הזיק פטור טעמא דאמר ליה ואני אשמרנו הוא דמחייב בעל החצר ופטור בעל השור הא סתמא חייב בעל השור ופטור בעל חצר דבסתמא לא מקבל עליה נטירותא אתאן לרבי דאמר עד שיקבל עליה [6] נטירותא בעל הבית לשמור רישא רבנן וסיפא רבי א"ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבא אמר כולה רבנן היא איידי דנסיב רישא שמרו תנא סיפא ואני אשמרנו רב פפא אמר כולה רבי היא וסבר לה כר' טרפון דאמר קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם הלכך אמר ליה שמרו לא מקני ליה מקום בחצר והויא ליה קרן בחצר הניזק וקרן בחצר הניזק משלם נזק שלם לא אמר ליה שמרו אקנויי אקני ליה מקום בחצר והויא ליה חצר השותפין וקרן בחצר השותפין אינו משלם אלא חצי נזק: **מתני'** [1]שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות [2]ואדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות ביצר משלם דמי ולדות [3]שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן גמליאל

א"כ

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ח מהל' חובל ומזיק הלכה יח ופ"ו הלכה ג ועיין בהשגות ובמ"מ שם. עטין ע טוש"ע ח"מ סי' שמח סעיף ז וסימן תכא סעיף ח:

כח ב מיי' פ"ז מהלכות נזקי ממון הלכה ה ועיין בהשגות ובמ"מ שם. עטין מח טוש"ע ח"מ סימן שלח סעיף ד:

כט ג ד מיי' פ"י שם הלכה י. שם. שם:

ל ה מיי' פי"ח מהלכות נזקי ממון הלכה ג. שם. שם טור ש"ע ח"מ סימן תה סעיף ג:

לא ו ז מיי' פ"ד מהל' חובל ומזיק הלכה ח ב. שם. עטין ע טוש"ע ח"מ סימן תכג סעיף ח:

מסורת הש"ס

[1] [לעיל כח:]. [2] [לעיל מד.]. [3] [לעיל טו. כו.]. [4] [לעיל יד. וש"נ]. [5] מולי נ"ל על המיתה אלא על נזקי הבהמה. [6] בפ"ג: בראשונים. [7] עיין ר"מ. [8] [שמות כא]. [9] ועיין בספר סים ישועות. [10] ועי' תוספות ב"מ מט. ד"ה כל הא]. [2] [נ"ל ואמרה היא]. [3] [נ"ל ואמרה היא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמאן לרבי דאמר עד שיקבל עליה בעל הבית נטירותא רישא דבנן כנ"ל:

גליון הש"ם

גמ' ר"ה נ"ב **היא** דאמר בר"ש. קשה לי הא לדידיה אר"ע בן כופר דמשלם בראשונה ריחק כופר שלם לעיל דף כו ע"א ופ"ה למאי צריך לגמוד ממה דאמר ר"ע בן בנזק וגם הי"ל לומר בקלקור ר"ע היא דאמר מס משלם כופר שלם בראשונה הניזק ולע"ע:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com